

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articollii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond.

Catechisarea tineretului.

Cetim în cărțile Vechiului Testament cu câtă tărie au ținut omenii la legea lor, la limba, la datinile, la obiceiurile părinților, și ce puternică a fost acea legătură în viața poporului iudovesc.

Betrânul Avraam a trimis pe credinciosul servitor Eleazar în Mesopotamia, în ținutul Harran, ca să caute lui Isaac soție, căci nu a voit, ca fiul său să iie soție din neamurile vecine, cari erau străine de limba lui Avraam, străine de legea lui Avraam, străine de firea lui Avraam, străine de datinile străbune ale lui Avraam, străine de obiceiurile strămoșesci ale lui Avraam.

Și Dumnezeu a trimis în drumul betrânului Eleazar pe Rebeica, și a cunoscut Eleazar că Dumnezeu i-o a trimis în cale, și o a cerut de soție domnului său Isaac, și o a dus în Canaan, și Dumnezeu a binecuvântat căsătoria acésta.

Asemenea a făcut Iacob.

Nici el nu s'a căsătorit, ca fratele său Isav, cu fete din neamurile vecine, și el s'a dus la Mesopotamia, a servit la unchiul său Laban, s'a căsătorit în neamul său, și Dumnezeu a binecuvântat căsătoria patriarhului Iacob, i-a dat 12 fii, după cari apoi s'au întemeiat cele 12 seminții ale casei lui Israil, și s'au întemeiat și preoții Domnului, cari să aducă jertfa la altariu și să vindece bólele în fiii lui Israil.

Inchegați astfel în neamul lor, feriți de datine, feriți de obiceiuri străine, fiii lui Israil erau ținuuți în legea lor.

Și se închinau în biserica lor, se închinau după obiceiurile părinților lor, se închinau după ritualul statorit de părinții lor, se închinau în limba lor.

Și rugăciunea ca tămâie se ridica înaintea Domnului, și mâna Domnului era cu poporul lui Israil, și tare era poporul lui Israil, când mâna Domnului era asupra lui.

Și prin multe cercări a trecut acest popor, și el a eșit învingătoriu, căci cu el era Domnul, și cu mână tare, și cu braț înalt trecea prin marea roșie pe poporul credincios.

C'a model aducem poporului nostru tãria în credință a poporului israiltean.

Ca model de virtute națională aducem tãria care se nasce și se conservă din alipirea cătră neam, alipirea cătră biserica strămoșescă.

Model de viață bună, când poporul ținea la neamul său și la legea părinților, căci atunci Dumnezeu deschidea mâna sa, și toate se umpleau de bunățate.

Model de viață stricată, model de decadență, când poporul nu mai ținea la neamul său, nu la legea părinților; atunci Dumnezeu întorcea fața sa dela poporul său, atunci toate se turburau, duchul lor se lua, se sfârșiau, și în țărână se întorceau.

Popor tare, popor închegat, care a resistat la toate ispitele, a resistat la toate încercările, a slăbit îndată ce s'a abătut dela legea părinților sei.

În locul prim a urmat desbinarea; din o împărăție puternică, prin desbi-

nare au devenit două slabe; poporul decade și în o parte și în cealaltă, se resboesce între sine, și unul e dus în robia Asiriei, altul e dus în robia Babilonului.

A bătut Dumnezeu poporul desbinat în două. A bătut Dumnezeu pe poporul care se închina în 2 biserici.

Ori-ce desbinare e blăstem dela Dumnezeu, e slăbire morală, e o scandală în biserică.

Vai de scandală, dar' vai de acela prin care a venit scandală, căci după cuvintele Domnului: mai bine 'și lega de gât o piatră și se arunca în gârlă.

Tãria mea și puterea mea e Domnului, cânta-voiu și eu cu Psalmistul; tãria noastră și puterea noastră este ținerea la neamul nostru, ținerea la biserica noastră străbună.

Este datorința bisericii să îngrijescă de creșterea bisericească, de creșterea morală a tinerimei.

Mai ales datori suntem noi cei tari să purtăm greutățile celor slabi, noi cari ne-am adăpat din isvorul cel limpede al cărților bisericesci, noi cari tãria credinței am adunat-o din sfânta scriptură, noi cari am luat solia Apostoliei datori suntem să predicăm poporului nostru, tineretului nostru, cu vreme și fără de vreme să-i predicăm iubirea de neam, credința cătră biserica străbună.

Mai ales datori suntem să o facem acésta, când avem înaintea noastră junimea care studiază la școle străine; de creșterea religioasă a acesteia avem mai ales datorința să ne îngrijim.

Ruptă dela sinul cald al părinților, luată din sinul familiei, aruncată în mediul social străin de firea, străin de limba, străin de legea sa, străin de datinele sale, străin de obiceiurile sale, junimea noastră dela școlele străine numai prin catechisare făcută cu cea mai mare îngrijire mai stă în legătură cu noi.

Biserica a avut la inimă sôrtea tineretului, și una dintră datorințele ei principale a fost așezarea de cateheți pe la toate școlele, cari în limba liturgică a bisericii să propună junimei studiul religiunii, să o învețe cântările bisericesci, să țină nevătămât firul întră viața familiară, întră starea de acum și starea când junimea în comuna sa va cerceta biserica și va cânta în cursul sântei liturgii.

O a făcut biserica acésta până acuma, îndoită datorința are să o facă în zilele noastre, căci un puternic curent s'a îndreptat în contra bisericilor creștine, care acum a degenerat în o persecuțiune mai ales în contra bisericii noastre, și a limbei ei liturgice.

Ce a făcut biserica pentru catechisarea tinerimei vom arăta în special și în colónele acestui ziaru.

Să fim fie-care la locul seu, dară cu demnitate la locul seu!

Să stăm bine, să stăm cu frică.

Mesagiul regal.

Mercuri s'a deschis sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare ale României, cu obicinuitele solemnități. Textul mesagiului regal, prin care s'a făcut acésta deschidere, e următorul:

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

Deschișând a doua sesiune a legislaturei de față, cea dintâiu a Mea gândire este să mulțamesc Țerei pentru partea ce a luat la adâncă Mea durere în urma încetării din viață a preaiubitei mele Mame. Trainica legătură, ce de o treime de veac Mă unesce cu Națiunea, s'a dovedit din nou și a fost singura Mea mângăere în acésta grea încercare.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

În acésta sesiune Țera așteptă de la munca și dela abnegațiunea Domnilor Vóstre îndestularea unor nevoi, cari, chiar în afară de crisa trecătoare cu care ne luptăm, se esplică prin desvoltarea prea repede a Statului român.

Obligați a lua și a menține în mijlocul Statelor europene rangul la care evenimentele ultimelor decenii ne-au chemat, am căutat să recăștigăm timpul pierdut în lungile epoci de asuprire. Cu 50 de ani înapoi erau toate de făcut, azi putem privi cu o legitimită mândrie la progresele îndeplinite.

Dar' însemnatele jertfe materiale ce mersul înainte ni-a impus, ne silesc acum a ne reculege pentru a câștiga nouă puteri și a ne pune în stare să facem nouă progrese. În vederea acestui scop vom avé a licuida angajamentele neacoperite din trecut, a restrînge cheltuelile până la limita la care o mare reducere ar paralisa progresele făcute și a crea nouă resurse pentru echilibrarea unui buget ce de acum înainte va avé să îndestuleze și nevoile ordinare și cele estraordinare.

Măsurile menite a licuida trecutul au fost deja comunicate Domnilor Vóstre în sesiunea estraordinară. Budgetul pe anul viitoriu se va presenta cu o economie de 15 milioane asupra budgetului actual și cu o diferență de 10 milioane asupra totalului cheltuelilor anului curent; ear' remanierea impozitelor directe ne va procura resursele necesare pentru deplina asigurare a viitorului nostru financiar.

La acéste măsuri nu se pôte însă ajunge fără simplificarea aparatului nostru administrativ. Ministrul Meu de interne vè va presenta o serie de proiecte, cari mărind comunele rurale, ale căror resurse vor mai cresce și prin înființarea monopolului cărcimelor în favorul lor, le vor permite a îndeplini o parte a sarcinilor ce cad astăzi asupra Statului. Acésta reformă va corespunde și cu o dorință de mult exprimată de toate partidele, dar' care până astăzi a rămas în stare de aspirațiune. Resursele sporite ale comunelor rurale vor înlesni înființarea de notari, cărora li-se vor deferi toate atribuțiunile administrative impuse de organizarea actuală primarilor față cu Statul, rămânând, ca primarii să nu se ocupe de cât de interesele pur comunale. Așa se vor pune temelile decentralisării administrative, care într'o bună organizare trebuie să purcedă de la comuna rurală.

În ordinul acesta de idei, ministrul Meu de culte vè va supune un proiect de lege prin care cheltuelile cultului trec asupra comunelor rurale.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați

Cu totă strîmtoarea momentului, nu ne vom abate de la sollicitunea ce ținutul nostru Stat a avut tot-d'auna pentru glorioasă sa armată. Sporirea efectivelor, fără de cari instrucțiunea trupei este ilusorie, se impune, și — întroducând economiile necesare — ne vom procura mijlocele de a întări armata, micșorând în același tim actualul budget al ministeriului de războiu.

Raporturile noastre cu toate Puterile sunt din cele mai amicale; am speranța că neînțelegerea cu Bulgaria va înceta în curând față cu constatările făcute înaintea justiției, (aplause unanime). Este în interesul comun al tuturor societăților civilisate, de a se apăra în contra unor uneltiri cari pun în pericol ordinea Statului înlauntru și înafară (aplause unanime).

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

Guvernul Meu își dă bine séma că măsuri radicale, chiar când necesitatea lor e obștesce recunoscută, deșeptă multiple nemulțămiri. Aceste nemulțămiri s'au manifestat cu prilegiul aplicării unei legi de impozit, sub formă de mișcări violente, ce împreună Statului datoră unei imediate presiuni. Nimeni nu o regretă mai mult de cât Mine; dar' am încrederea, că pe măsură ce toți cetățenii vor înțelege neapărata trebuință a sacrificiilor pecuniare din partea fie-căruia pentru menținerea creditului Statului, vor ști lua cu bărbăție asupra-le sarcina momentului, știind bine că numai astfel se va pute garanta viitorul, și că, strîmtoându-ne astăzi, vom asigura prosperitatea de mâne (aplause prelungite).

În toate împrejurările grele, prin cari a trecut Țara, reprezentanții ei au adus dovadă de cel mai lăunat patriotism, și astfel ni-a fost dat să înfăptuim împreună progresele continue de cari se bucură generația de astăzi. Totă experiența trecutului Mă îndreptătesce să cred cu tărie, că și de astădată Domniile-Vóstre, mandatarii Națiunii, veți fi la înălțimea îndatoririlor ce vè impune situațiunea, și că activitatea Domnilor-Vóstre va fi încununată de un succes real.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările Domnilor-Vóstre pentru binele și prosperitatea scumpei noastre Patrii!

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare este deschisă. (Aplause îndelung repetate.)

Simplificarea administrațiunii publice. Oficioasă „Belgyi Közlöny” publică cerculariul ministrului de interne (Nr. 125.000), adresat comiților supremi, prin care li-se cer propuneri cu privire la simplificarea administrațiunii publice. Se accentuează în cerculariul deosebi împovărarea cu agende a oficiilor pretoriale și notariale. Chestionariul, la care comiții au să răspundă, conține 24 puncte, dintră cari amintim următoarele:

Statorirea unui sistem apelatoriu unitar în afaceri de transgresiuni și afaceri polițiale, pe lângă anumită decentralisare. Unificarea termenelor și modalităților de remedii de

drept. Inmanuări mai expeditivă, cu ajutorul poștei. Spedirea banilor publici prin intermediul caselor de păstrare postale. Sistemizarea posturilor de esportatori ceruali. Stil simplu în concipiarea rapoartelor, fără floscule și titlaturi superflue. Introducerea pertractărilor verbale, etc.

Comiții au să înainteze propunerile până la finea anului curent.

Cinci milioane pentru școlile de stat. În una din ședințele trecute ale dietei ungare ministrul de finanțe a prezentat dietei un proiect de lege prin care se cere pe seama ministerului instrucțiunii publice un credit de 5,000,000 corone pentru clădirea de edificii școlare și locuințe pentru învățătorii dela școlile elementare de stat, cari nu corespund cerințelor legii despre instrucțiunea publică.

În motivarea proiectului se spune, că 808 sale de învățământ de ale școlilor elementare de stat sunt în localități închiriate. Dintre acestea cel puțin 600 nu corespund cerințelor legale, ear' dintră cuartirele învățătoresci dela aceste școle cel puțin 252 nu sunt de folosit.

Audiențe la palat. Alaltăeri după amiazi M. Sa Francisc Iosif I. a primit în audiență pe contele Wolkenstein-Trostburg, ambasador al monarhiei la Paris, apoi pe ministrul de externe conte Goluchowski și în urmă pe ministrul-president ungar Széll.

Alegere de custode. În ședința de alaltăeri a dietei ungare ministrul-president Széll a prezentat proiect de lege pentru alegerea unui custode de coronă în locul răposatului Iosif Szldvy. Alegerea se face în ședință comună a ambelor case. Ultima alegere de custode a fost în 1895, când fusese ales baronul Béla Radvánszky.

Proiectul s'a transpus spre desbatere prealabilă comisiei judiciare.

Administrație de model. Pentru a face ordine în administrarea afacerilor orașului Murész-Osorheiu ministrul de interne a esmis zilele acestea un comisariu guvernial, care și-a și început deja lucrarea. Resultatul activității comisariului se așteaptă cu mare interes din partea publicului.

Alegeri dictale cu vârsări de sânge. „Desteptarea“ aduce la știri ultime următoarele:

Alegerea pentru curia a V-a în Storojineț a avut loc eri în 27 l. c. pe lângă o participare enormă a Românilor. Deoarece comisariul cu puterea a 24 gendarmi respingea poporul dela alegere, pe când contrarii în partea cea mai mare existențe fără căpătăiu întrau prin ferestă în localul alegerii, oțărarea Românilor a ajuns la culme și de mai multe ori a venit la vârsare de sânge. Numai intreprinderii energice a preoțimeii și a d-lui Dr. Iancu Flondor este a se mulțămii că nu a ajuns la o catastrofă. Dr. Flondor s'a văzut silit să-și depună mandatul său de membru al comisiei de alegere și să protesteze în contra abuzurilor și nelegiuirilor, motivând că în contra forței arbitrare nu se poate lupta. Prin oprirea Românilor de la votare și prin aceea că numai agreeții guvernului au fost admiși, lista Românilor a picat. La litera K. alegerea a fost încheiată, în urma cărui act 204 Români nu au putut să voteze.

„Egyetértés“ și cestiunea episcopilor noui.

Sibiu 17/30 Novembre 1900.

Onorată redacțiune!

În n-rul 123 al „Tel. Rom.“ ați binevoit a publica *Intimpinarea* ce o trimisesem la „Egyetértés“ relativ la o corespondență datată din București, dar' și după a mea convingere fabricată în Budapesta, despre proiectatele episcopii noue gr. or. române.

„Egyetértés“ după-ce a apărut acea intimpinare în „Tel. Rom.“, în Nrul seu din 20 Nov. a declarat, că n'a primit dela mine nici o intimpinare, și că așteptă dela loialitatea „Tel. Rom.“ să constate aceasta.

Și precum se vede a avut dreptate „Egyetértés“ când a afirmat aceasta,

Dar' atitudinea ei ulterioară dovedesce, că și dacă o căpăta nu o publica, pentru-că acumă după-ce o publicat „Magyar Nemzet“ tot asemenea glăsuiesc, de-și acumă din 23 Nov. este în posesiunea ei.

Eu adecă, ca să nu pătesc și cu acea intimpinare cum am pățit cu alta, care înainte de asta cu căți-va ani o-am trimis tot la acea fôie în cestiuni cari priveau „Albina“, nu trimiseseam intimpinarea deadreptul la redacțiunea foii, ci la d-nul deputat George Szerb, cu rugarea, ca în persoană să o predee colegului seu deputat Eötvös Károly, carele este proprietarul și adevăratul conducător al lui „Egyetértés“, ear' d-nul Szerb până atunci încă nu putuse da față cu d-nul Eötvös.

În 23 Nov. însă i-a predat'o și Eötvös i-a promis că în Nrul din 24 o va publica.

Dar promisiunea lui Eötvös tot numai promisiune a rămas, și în fine „Magyar Nemzet“ o a publicat în Nrul seu din 28 Novembre.

„Egyetértés“ din aceeași zi ia act de această publicare, susține înse și mai departe că redacțiunii ei nici eu nici altcineva nu i-a trimis intimpinarea, și mă provocă să dau o declarațiune sinceră și patriotică, despre călătoria mea de astăvară în România și despre bani, pentru-că de acesta este vorba.

La această provocare, cu posta de astăzi i-am trimis următorul răspuns, pe care vă rog să-l publicați și Dvóstră:

„Onorată redacțiune!“

„În Nrul din 28 Novembre al ziarului Dvóstre, în articolul apărut sub titlul „Episcopii noui românesci“, relativ la intimpinarea mea cu privire la epistola din București publicată în „Egyetértés“ din 6 Novembre, care intimpinare o a publicat „Magyar Nemzet“ din 28 Novembre, faceți observarea, că „nici Parteniu Cosma nici altcineva n'a trimis nimic la redacțiunea Dvóstre, d'ora nici n'a avut curajul recerut la acesta, pentru-că și însuși Cosma vorbesce de ori-ce alte lucruri numai de aceea nu, de ce propriamente se tractează: de călătoria sa la România și de bani.“

Nainte de toate vă sunt dator cu următoarele deslușiri relativ la trimiterea intimpinării din cestiune:

„Precum v'am însciințat deja și prin depeșa ce o-ați publicat, eu am fost rugat pe d-nul deputat George Szerb, ca să deie intimpinarea mea la locul destinațiunii, și anume, ca să fiu sigur dacă o publicați sau ba? I'am rugat, ca articolul să-l predee colegului seu și fostului coleg deputat și al meu, d-lui Eötvös Károly, despre carele știu că este proprietarul ziarului de când Csávol-szky a încetat a fi proprietarul aceluia.“

„Ăcesta s'a întemplat la 12 Novembre.“

„După ce — la 21 Novembre — am aflat din ziarul D-vóstre că până la acel dat intimpinarea mea nu sosise la redacțiunea d-vóstre, deodată cu depeșa adresată d-niei vóstre am întrebat și pe d-nul Szerb tot pe cale telegrafică: „când a predat la „Egyetértés“ intimpinarea mea?“

„Domnul Szerb mi-a răspuns că „încă nu i-a succes a întâlni pe d-nul Eötvös“, dar' deja epistola sa din 23 Novembre mă însciințeză că: în aceeași zi a predat articolul meu d-lui Eötvös și că acela i-a promis, că articolul îl va publica în numărul proxim al lui „Egyetértés“.

„Eu nu am, și cred că nici D-vóstră nu aveți motiv de a trage la îndoială adevărul cuvintelor d-lui George Szerb și astfel susțin acum cu toată pozitivitatea, că articolul meu la 23 Novembre a fost în posesiunea conducerei ziarului D-vóstre.“

„Întrebarea este numai: dacă considerați d-vóstră pe d-nul deputat Eötvös Károly de o persoană atât de decizătoare la „Egyetértés“, încât redacțiunea să fie datoră a împlini promisiunile făcute de el, seu ba?“

„Eu astfel îl consider.“

„În meritul cauzei eu nu mai fac nici o declarațiune.“

„Pre unul ca acela, pentru care nu este de ajuns cuprinsul intimpinării mele nepublicate de D-vóstră, dar' publicată de „Magyar Nemzet“, ca să se convingă: că eu nici n'am fost astă-vară în București, și că n'am pertractat cu nime despre finanțarea episcopilor din cestiune — nu l'ași pute capacita nici dacă ași scrie un op de mai multe volume.“

Eu nu am necesitate de aceea, ca să-mi documentez patriotismul.“

„Simplu declar, că corespondentul d-vóstre din București v'a tras pe sfóră, pentru-că nici un cuvânt nu este adevărat din ceea ce vi-a scris în epistola din cestiune.“

Cu toată stima.

Parteniu Cosma

Ad Nr. 9493 cons.

Circulariu

cătră onorații membri ai sinodului protopresbiteral înmulțit și cătră onorații membri ai comitetului protopresbiteral din tractul protopresbiteral al Seliștei.

Îndeplinite fiind toate lucrările pregătitoare pentru alegerea de protopresbiter în tractul vacant al Seliștei, eară subscrisul fiind denumit prin ordinul consistorial Nr. 9493 Pl. din 7 Novembre a. c. Comisariu consistorial pentru conducerea actului de alegere conform §-lui 51 din Statutul organic, convoc prin acesta sinodul protopresbiteral înmulțit pe ziua de Luni în 4/17 Decembrie a. c. în comuna Seliște, ca locul central al protopresbiterului, și învit pe toți onorații membri ai sinodului protopresbiteral electoral ordinari și aleși ad hoc numai pentru actul alegerii de protopresbiter, preoți și mireni, a se presenta mai întâiu în biserica cea mare din Seliște la 10 ore, pentru a asista la serviciul divin ce va premerge deschiderii sinodului, și apoi după terminarea serviciului divin a se întruni la 10 ore în sala școlei capitale de acolo, pentru îndeplinirea actului de alegere a protopresbiterului în sinodul protopresbiteral înmulțit.

Tot prin acest circulariu, ce se trimite în deosebi atât membrilor sinodului protopresbiteral electoral și parohiei protopresbiterale, cât și membrilor comitetului protopresbiteral, învit și pe aceștia a se întruni la ședința extraordinară a comitetului protopresbiteral pe aceeași zi la 9 ore în sala școlei, pentru compunerea listei de candidare conform §-lui 14 al Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter.

Sibiu, 16 Novembre 1900.

Comisariu consistorial:

Dr. Harion Pușcariu m. p.,
archim.-vicariu arhiepiscopesc.

Din România

Proiecte de lege. În sesiunea curentă a corpurilor legiuitoare se vor supune desbaterei: din partea ministrului de interne Olănescu mai multe proiecte de lege, menite a simplifica ruagiul organelor administrative și a realiza economisări în beneficiul bugetului, anume despre organizarea comunelor rurale, normarea agendelor notarilor comunali, desființarea subprefecturilor, monopolul cărcimelor, reorganizarea polițiilor urbane, și altele privitoare la modificări în organizarea serviciilor dependente de ministerul de interne; din partea ministrului de lucrări publice I. C. Grădișteanu un proiect de lege despre creșterea traverselor de fag, destinate a înlocui pe cele de stejar la căile ferate și a deschide astfel un nou debușeu pădurilor de fag ale țerei. Se vor mai presenta corpurilor legiuitoare proiecte de lege: despre ridicarea dreptului de a pleda, timp de 5 ani, fostilor ministri de justiție; modificarea legii de organizare a Curții de cassație; stabilirea atribuțiilor judecătorilor de pace față cu noul cod de procedură civilă, și privitor la reorganizarea corpului portăreilor.

President al camerei a fost re-ales dl G. D. Cantacusino.

Rescôle țărănesci. Universului i-se telegrafoză din Jași, că Duminecă a isbucnit o puternică revoltă în comuna Tanacu din

județul Vaslui. Subprefectul, cerând repede ajutor prin telefon, a sosit armata. Țărani a fost provocați să se liniștescă dar' nu s'au supus. Atunci s'a produs o încăderare întră armată și țărani. Douăzeci de țărani au fost răniți și mulți au fost arestați.

Țărani au încercat apoi să iee cu asalt arestul, ca să libereze pe cei închiși, dar' au fost respinși.

Regretabilele turburări provin din cauza că țărani nu lasă să se așeze în comunele lor pripășiții jidani cărora ministrul de interne Olănescu prin cunoscuta ordinațiune circulară le dăduse concesiune a se stabili în comunele rurale și a purta negoț și crișmărit.

Armata română apreciată în străinătate. „Timpul“ (București) în numărul de eri serie următoarele:

„Am vorbit în mai multe rânduri de succesul dobândit de armata română la expediția internațională din Paris.

Acest succes a fost foarte apreciat de lumea întregă. Dovadă o avem în faptul că ministerul de războiu primesce mereu cereri din diferite părți, mai ales de la librari, pentru a le pune la dispozițiune monografia armatei române.

Se știe că fie-care stabiliment, care a espus, a presintat produsele sale însoțite de istoricul stabilimentului.

Deosebit de acesta, comisia militară instituită la noi pentru reprezentarea armatei la expedițiune, a presintat și diferite alte monografii și instalațiuni.

Domnul general Lahovari, ministrul de războiu, a avut fericita idee de a dispune să se traducă în limba franceză toate monografiile armatei și a le întruni într'un singur volum.

Dl Colonel Hârjeu, din ministerul de războiu, a avut misiunea, ca să aducă la îndeplinire această dispozițiune. D-sa a întreprințat în acest scop pe dl căpitan Lamouche din armata franceză, care cunõe limba noastră ca și un Român. Lucrarea d-sale este admirată de toți.

Toate monografiile întrunite în volum mare, format 8°, conțin aprôpe 400 pagine de tipar și aproximativ 40 hârți și diferite deseneuri. Ea pörtă titlul *L'Armée roumaine en 1900.*

Știri mărunte. Profesorul universitar D. Onciul a primit de la primăria capitalei să elaboreze un studiu asupra emblemei orașului București. — Poimâne, 20 Novembre, se va face în București inaugurarea monumentului „Gloria României“, ridicat pe „Dealul Spirei“ în amintirea luptei pompierilor români contra Turcilor în 1848. — Sabba Stefanescu, fost până acum director al liceului St. Sava, e numit profesor de geologie la universitatea din Jași. — Profesorul universitar Gr. G. Tocilescu a călătorit la Paris, să aducă a casă „tesaurul dela Pietrôsa“ (cloșca cu pui de aur) espus la Paris cu ocazia expediției universale. — Compatriotul nostru Dr. Emil Racovița care luase parte la expediția belgiană întru explorarea regiunilor de la polul sudic, a ținut aseră o conferență la Ate-neu vorbind despre „lupta pentru traiu în ghieturile antarctice“ și ilustrând'o cu proiecțiuni electro-fotografice. — La Milan a răposat zilele acestea d-na Maria Greceanu damă de onóre a princesei Maria.

Discursul

rostit la deschiderea conferenței învățătoresci din Brașov în 23 Octombrie v., de comisariul cons. Dr. Vasilie Saftu.

Iubiților Frați!

Genială a fost ideea fericitului nostru Arhiepiscop și Metropolit Andreiu Baron de Șaguna, când în § 130 al „scumpului și neprețuitului nostru statut organic“ a statorit pentru binele nostru conferențele învățătoresci.

Ele ne dau mult așteptata ocazie, ca cel puțin odată într'un an să ne întâlnim unii cu alții, să ne strîngem mâna ca frații și să ne consultăm în dragoste și în bună înțelegere: Ce-i de făcut, pentru-ca iubita noastră școlă ortodoxă românească să înainteze cât

mai repede pe calea propășirii spre idealul perfecțiunii!

Vedându-vă adunați într'un număr atât de frumos, vă mărturisesc sincer, că simt o adevărată mângăiere, când înainte de toate vă salut din tot sufletul și din totă inima, zicându-vă: Bine ați venit!

Vă aduceți aminte, iubitorilor frați, că în discursul cu care am deschis cea dintâi conferință, care s'a ținut în luna lui August 1898, mi-am exprimat dorința, ca venerabilul nostru consistoriu arhiepiscopal să binevoiască a pune tocmai din punct de vedere practic conferințele în luna lui Octombrie.

În anul trecut (1899) așa s'a făcut; eu am mulțumit atunci venerabilului consistoriu arhiepiscopal.

În anul acesta (1900) autoritatea noastră superioară a stabilit termenul conferințelor învățătorești pe zilele de 21, 22 și 23 Octombrie v. Având în vedere, că ziua de 21 Octombrie este Sâmbătă, ear' 22 Octombrie Duminică, având în vedere, că mulți dintră voi, dragii mei învățători, sunteți și cantori la biserică, ca să nu veniți în colisiune de datorii, să neglijați sau conferințele sau biserică, în urma unei consultări prealabile am întrevenit la venerabilul consistoriu, ca să fixeze pentru cercul Brașovului zilele de 23, 24 și 25 Octombrie v. pentru ținerea conferințelor. Prin ordinul Nr. 9248 școl. din 12 Octombrie mi s'a comunicat, că cererea mea s'a încuviințat.

Aduc caldura mea mulțumită mai întâi Escelenței Sale, iubitorului nostru Arhiepiscop și Metropolit, Ioan Mețianu, apoi și venerabilului nostru Consistoriu arhiepiscopal pentru binevoitoarea sa atențiune.

La rândul meu conferința își va împlini din parte și datorința, exprimându-le mulțumită protocolară.

Acum să ne întorcem la munca, pentru care ne-am întrunit.

Acesta este al doilea an, de când am pus în lucrare programul meu în chestia conferințelor învățătorești, care vi-l'am comunicat tot din acest loc în anul 1898. Atunci am susținut sus și tare, că dacă e vorba, ca întrunirile învățătorilor să aibă rezultatul dorit, atunci lor trebuie să li-se dea o direcție cât se poate mai practică. Conferința noastră cu unanimitate de voturi a aprobat acest sănătos principiu.

Așa am și făcut. În anii trecuți ne-am ocupat cu „Religia”, ca cel mai de căpetenie și cel dintâi studiu în fie-care școlă „confesională”. După ce au ținut învățătorii Ioan Broșu și Andreiu Badiu discursuri teoretice asupra temei date de Ven. Consistoriu: „Care este metoda cel mai bun pentru a desvolta în școlari simțul religios-moral?” și după ce conferința în 17 puncte și-a spus părerea sa în această importantă chestiune, învățătorii Ioan Aron, Zosim Butnar, George Ludu și Anastasie Bărsan au ținut patru lecții practice din Religie cu elevii din toți anii de școală fiind de față toate despărțemintele. Conferința și-a spus cuvântul său și asupra acestor lecții practice.

Din cele spuse pân' aci, iubitorilor învățători, sistemul meu se prezintă în totă întregitatea sa: Am tratat un obiect de învățământ (Religia) la conferința dintr'un an din toate punctele de vedere: practic, teoretic, și am stabilit și planul de învățământ.

În chipul acesta sunt convinși, că toți învățătorii, mai ales cari și-au făcut și notițe, au profitat destul atât în ce privește înmulțirea cunoștințelor lor, cât și perfecționarea metodei în propunerea religiei.

Idealul meu este, ca cu timpul una și aceeași lecție practică s'o țină mai mulți învățători, și pe cea mai bună conferința s'o premieze. Apoi încetul cu încetul toate lecțiile premiate să le publicăm în broșuri, cari să fie obligat

să și-le cumpere cel puțin fie-care învățător din cercul Brașovului. Urmărit acest plan sistematic în câțiva ani de zile, în locul „cărților sarbede teoretice” am având pentru învățătorii *adeverate cărți practice*, după părerea mea pentru ei de un imens folos.

Vorbind despre activitatea noastră din trecut, nu pot să nu amintesc și de discursurile teoretice ale învățătorilor Ioan Dariu și Vasilie Muntean asupra temei date de Ven. Consistoriu: „Pe lângă cari modalități și precauțiuni sunt a se distribui premii între școlarii cari s'au distins, pentru a evita defectele stricicioase împreunate cu acest sistem cu privire la educațiune, și a ajunge scopul folositor de nobilă emulare?” — Conferința și-a spus părerea și asupra acestei interesante chestiuni, în 13 puncte. — Tot astfel nu pot să nu amintesc și despre discursul teoretic asupra „esamenelor publice”, ținut de învățătorul Ioan Dariu. Conferința și-a spus părerea sa în 6 puncte și în această chestiune de valoare.

În anul trecut, iubitorilor frați, vi-am făcut evidentă nespusa valoare a „Religiei”, ca studiu în fie-care școlă, dar' mai ales într'o școlă confesională. Vi-am spus și părerea mea asupra metodei de observat cu privire la acest prețios obiect de învățământ. Scopul sfânt al lui în toate școlile noastre confesionale este: ca din fie-care elev să devină cu timpul un stâlp neclătit al scumpei noastre biserici ortodoxe; ca învățătorul sau profes-rul să desvölte în fie-care elev atâta iubire nestinsă către strămoșesca noastră biserică ortodoxă, încât fie-care să fie un Brâncovean din punctul de vedere al credinței sale!

În anul acesta ne vom ocupa cu cea mai intimă soră de sânge a credinței noastre ortodoxe, cu limba română.

Pentru noi, Românii, legea și neamul, credința și limba sunt noțiuni identice, cari se acoper una pe alta și nu se pot despărți în veci. Istoria ne este cel mai sincer martor, că biserică noastră ortodoxă a fost, este și va fi leagănul românismului, că biserică noastră ortodoxă a fost, este și va fi sanctuarul limbei noastre românești!

Intrăga noastră existență depinde exclusiv dela credința noastră ortodoxă și dela limba noastră românească. Eu nu-mi pot închipui, că neamul românesc ar pute să existe fără limba românească și fără credința ortodoxă, fără de aceste două scumpe elemente de viață, cari de-și sunt două, tot una sunt!

Fiind acest adevăr nerăsturnabil, nouă, Românii ortodoxi, școlile noastre primare române ortodoxe nu numai din punct de vedere național-bisericesc, dar' chiar și din punct de vedere curat pedagogic trebuie să ne fie mai scumpe decât lumina ochilor. Ar trebui, ca nici unui puiu de Român ortodox să nu-i tîniească mîncarea dacă nu și-a făcut sfânta datorință față de școlă primară rom.-ort.—isvorul nostru de viață!

Și dacă biserică noastră cu drept cuvânt pretinde, ca învățătorii să dea cea mai mare atențiune „credinței ortodoxe”, ca obiect de învățământ, apoi tot cu același drept pretinde mult cercatul nostru neam românesc, ca învățătorii să dea cea mai mare atențiune limbei noastre românești, ca obiect de învățământ.

Dacă credința noastră ortodoxă este cel dintâi studiu în școlile noastre primare, atunci limba noastră românească este tot cel dintâi!

Scopul limbei românești în școlă este: să facă din fie-care elev un Român sdravên și puternic! Ear' Român sdravên și puternic este numai acela: 1. Care își iubesc (credința) limba sa românească mai mult decât viața. 2. Care știe scrie și vorbește perfect românește.

3. Care cunoște și iubesc literatura românească.

Români de aceea, cari între dinșii mai bucuroși vorbesc altă limbă, bună-óră franțuzescă, nemțescă, italienească etc. decât românește, nu sunt sdraveni și puternici, ci din contră slabi și prăpădiți!

Sufletul metodei pentru propunerea limbei românești este însuși învățătorul.

1. Cea dintâi condiție sine qua non, este: Învățătorul să fie Român, sdravên și puternic în sensul amintit.

2. Să vorbească clar, rar și limpede elevilor în școlă.

3. Să nu trecă cu vederea nici un cuvânt nepricupt sau rău pronunțat.

4. Să scrie corect, cu punctuație și frumos românește.

5. Să declame poeziile noastre naționale cu dragoste și simț!

6. Fără multe exerciții scripturistice și de stil nu pöte face nici un progres.

În ce privește sporiul dorit și în învățământul limbei române, — elevii sunt cea mai fidelă oglindă a învățătorului!

Acestea sunt condițiile principale pentru un metod bun la propunerea limbei române.

Veți auzi, dragii mei învățători, conform programului publicat deja, un discurs teoretic „despre frumșeta limbei române”, ținut de învățătorul Ioan Toma, și cinci lecții practice din limba română, ținute de învățătorii: Ioan Suciu, Maria Bogdan, Aurel Popovici, Nicolae Bărsan și Nicolae Oancea sen. Luați-vă notițe și urmăriți pe propunătorii cu cea mai mare băgare de seamă, ca să învățați cât mai mult și după terminarea lor să vă puteți face juste și obiectivele vöstre observări critice!

În fine, vă mulțumesc pentru bunăvoința, cu care m'ați ascultat și încheiul tot cu cuvintele din anul trecut: Să ne luăm cu toții sfântul angajament, că vom munci fără preget și fără șovăire, fie-care la locul, unde e și va fi pus, în tot decursul vieții noastre pămîntesci pentru binele și prosperarea iubitorului nostru neam și a scumpei noastre biserici ortodoxe!!

Cu acestea declar conferința învățătorilor români ortodoxi din cercul Brașovului, compus din protopresbiteratele Brașov, Bran și Treiscaune, deschisă!

NOUTĂȚI

Din cauza sîntei sîrbători de Marți a Intrării în biserică, atelierul tipografiei noastre ținînd repaus de sîrbătoare, — numărul proximal al Telegrafului Român va apăre Joi.

Iubileul universității din Cernăuți. Măne, 2 Decembrie st. n., universitatea Francisc-Iosefină din Cernăuți își serbează iubileul de 25 ani dela înființarea ei. Se vor da sîrbări mari, dat fiind că ziua jubilară coincide cu un alt dat memorabil în istoria monarhiei: ziua aniversală a urcării pe tron a M. Sale Francisc Josif I. Töte universitățile Austro-Ungariei și multe din străinătate vor fi reprezentate prin delegați, ear' guvernul din Viena va fi reprezentat prin însuși ministrul de culte și instrucție publică dl Hartel.

Alegere de preot în Ponor. Duminică în 12/25 Novembre s'a îndeplinit alegerea de paroh în comuna Ponor, protopresbiteratul Lupșei. Pe cât de sgomotoasă și greoie a fost mai săptămânile trecute în această comună alegerea de învățătoriu, pe atât de liniștită și în bună armonie a decurs alegerea de preot, condusă de zelosul protopresbiter tractual Ioan Danciu. Ales a fost cu unanimitate parochul nostru din Sălciava de jos Laurențiu Ciorbea, de nascere tot din Ponor. Dela Dsa, fiind un preot cu bun renume în trecut, noua turmă cuvîntătoare speră și așteaptă mult.

† Dr. Ioan Rațiu. Mercuri a răposat în Blaș canonicul capitular Dr. Ioan Rațiu, în etate de 60 ani. În mormîntarea i-s'a făcut alaltăeri.

† Maria Basarab n. Bratu, soția învățătorului Vasile Basarab din Romos, a răposat alaltăeri sêra (29 Nov. n.), în etate de 25 ani.

Mulțumită publică. Domnul silvicultor al cercului Seliște, Mihail Iltu, fiind îndedecat a lua parte la sfințirea școlii noastre, ni-a trimis din vârful muntelui „Cindrel” unde se afla pe atunci, 20 coröne, cu scop să se cumpere pentru școlă recuisele de învățământ și anume: din istoria naturală (zoologie). Confirmând cu mulțumită primirea banilor, am și procurat recuisele dorite.

Pentru această faptă generoasă i-se exprimă pe această cale mulțumire noastră. — Gura-Rîului, în 4 Novembre 1900 v. Pentru comitetul parochial, Ioan Manta, preșident al comitetului parochial; Ieronim Mardan, inv. dir.

Sedința literară. Alaltăseră reuniunea sodalilor români din Sibiu a ținut sedință literară, cercetată de public törte numéros. Înainte de începerea programului preșidentul raportază despre rezultatul călătoriei sale făcute în interesul reuniunii și spune cum prețutindena activitatea reuniunii e urmărită cu mult interes și bunăvoință. Mulțumesc vicepreșidentului și dirigentului pentru conducerea afacerilor pe timpul absenței sale, și corului pentru frumoșele prestațiuni de la concertul arangiat de reuniunea pentru ajutorarea de Crăciun a copiilor sêraci. Întrînd apoi în executarea programului sedinței, prima care a procurat asistențelor bucurie și elevație sufletescă, a fost o mică violinistă (elevă a unei școlă de fete), care acompaniată la pian de dl Costandea a cântat mai multe piese drăgălașe. Dl Valer Grindeanu, sodal cismar, a declamat poezia „Supărată”, de I. Moța; Iacob Cărătuș, sodal mäsar, face mult haz cu declamarea poeziei „Pușca Jidanului”; domnișora Elena Grindeanu, declamează corect și frumos poezia, „Te-ai dus”, de Ascanio. Mult a plăcut dl Lazar Ucenic, sodal mäsar, în poezia „Cojocul blăstemat”. D-na Elena Roșca cetesece datele adunate de George Muțiu, eulegător-tipograf, și intitulată „Testamente”, ce cuprind diferite testamente lăsate de oameni escentrici, precum testamentul d-sörei din Danzig cu celo 300 pisici, al farmacistului din Viena, al păpușariului din București, care și-a testat töte datorile sale, etc. care de care mai originale în felul lor și pline de haz. La sfîrșitul tractatului se citează inscripția „Contribue cu crucerul têu la alinarea suferințelor vöduvelor și orfanilor meseriașilor români”, ce e gravată pe lădița pentru crucerii săracilor, pe care s'o primim de cel mai potrivit testament. Elevul seminariar dl Pompiliu Constantin, ped. curs. II, într'un frumos bariton ne cântă „Te-ai uita, ah nu se pöte!”, ear' după d-sa colegul seu dl Libeg ne cetesece frumoșele „Obiceiuri de Crăciun la flăcării din Șoimușul-român”, apoi declamează ca în totdeauna bine anecdota „Fluerat a pagubă” de Speranța. Încheierea prgramului o a făcut dl Ișan, mässtru pilar, prin cântarea cu vocea-i plăcută și clară a compozițiilor „La Românie”, musicică de Georgescu și „Am spus florilor frumoșe”, romanță de Flechtenmacher, acompaniat fiind la citeră de dl Al. Vărădy mässtru frizer, care de când se numără între membrii reuniunii mult se îndeletnicesce cu învățarea de compoziții românești, pe cari le esecută cu deplin sentiment.

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”. Cu prețul câte unei cărămizi la localul cu hală de vînzare, ce se intenționează a se acuire pe sêma „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” au binevoit a contribui armătorii locuitorii din Tilișca, din cari cea mai mare parte economi, cărora li-se cuvine tötă lauda, și anume:

Petru Juga sen., adm. protop., Petru Juga jun., preot, Valeriu Millea, notar, Ioan Iosof, preot, Ioan Juga, funcționar, Nicolae Juga, Vasilie Juga, Simion Rodeanu, Savu Frăcea, George Bratu, Pantilimon Banciu, Simion Grigorescu, Nicolae Răceu, Ilie Rodeanu, Toma Stancă, Ion Poiana, Ion Mănase, Teodor Stoia, Ioan Borcea, Martin Bratu, Avram Bunea, Dumitru Bunea, Ioan Bumba, Stefan Bratu, Dionisie Banciu, Simion Banciu, Constantin Bunea, George Banciu, Pantilimon Banciu, Pavel Banciu, Vasile Micleșuș, Ion Micleșuș, Ion Mănig, Constantin Mihai, Constantin Trihenea, Dumitru Suroiu, Ilie Stancă, Ion Stoica, Ion Hinsa, Daniil Iosof, Aleman Costea, Ion Voicu, Ion Răceu, Petru Lața, Teodor Popa, Petru Opreș, George Dancu, Gligor Popa, Ion Zeicu, Petru Băișan, Ion Nan, Gligor Cămpăan, Pentru Crăciun, Dumitru Nan, Dumitru Banciu, Ilie Șirban, Dumitru Hinsa, Ion Bratu, Iona D. Iosof, Maria C. Popa, Paraschiva S. Bratu, Elisaveta P. Banciu și Ana Bunea. În total 12 cor. 60 bani.

Posta Redacțiunei

D-lui V. S. în B. — „Discursul”, cum veți, l'am publicat în numărul de azi; raportul însă nu îl publicăm, pentru-că e prea întîrziat.

Haină — mătase de bal fl. 6.30

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întorcerea poștei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ neagră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (lif. de curte ces. și reg.) Zürich. [12] 3-4

Nr 543—1900.

[231] 3-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III L u p u, protopresbiteratul Mercurei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasonate în côlele pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții și pot lua mai de aproape informațiune dela oficiul protopresbiteral său dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au să și așternă cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului Oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Mercurea, la 27 Octobree, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc
protopop.

Nr. 1051—900

[232] 3-3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlele confesionale din Măgărei și Săsăuș, protopresbiteratul Agnitei, se deschide prin această concurs cu termen de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Măgărei salariu anual 600 coróne din repartițiune dela popor, cuartir și lemne de foc.

2. Săsăuș postul din clasa primă cu salariu anual de 600 coróne și anume 500 coróne ajutoriu dela stat și 100 coróne din repartițiune dela popor, cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt datorii a conduce și câte o strană ca cântăreți în biserică, precum și a conduce cântările liturgice cu elevii de acolo, și a-și așterne suplicile de concurs în termenul prescriș la oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în Noerichiu (Ujegyház).

Noerichiu, în 11 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

ad. Nr. 418/1900.

[229] 3-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a C i u r u l e a s a se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasonate la cõla B. pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții mai de aproape și pot lua informațiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, și vor subșterne suplicile concursuale instruite în sensul regulamentului și normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis și se vor presenta înainte

de ziua alegerii în vre-o Duminecă seu sârbătoare în comună spre a-și arêta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 20 Octobree, 1900.

Petru Popoviciu
protopresb.

Declarațiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent calificați în artă și pentru a-i pute ocupa și mai departe — a renunța pe un timp scurt și numai până la revocare la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 10—25

pentru numai fl. 7.50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puțin 30 fl.

Deci cine voește a-și comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinților, al vre-unei surori sau al unei alte rudeni, fie deja chiar și murtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce pozițiune e făcută și primește în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde și multămi pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socoti cu prețul cât ne costă pe noi. Comandele cu accluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se execută trimițându-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică și fidelă se garantéză.

Sute de epistole de recunoștință și mulțumire stau la dispozițiunea publică și la cerere se trimit ori și cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“

Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In *Tipografia archidieceasană*
a apărut:

ACAFTISTUL

Preasânței

Născătoare de Dumneșeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschiile.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl. —.85
jumătate pânză . . .	1.05
în piele roșie . . .	1.25
Ediția fină în piele neagră . . .	2.—
piele chagrin . . .	2.60
în mătase . . .	3.85

Se află de vânzare la

Librăria Tipografiei archidieceasane,
Sibiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$\frac{1}{2}$ Flacon fl. 6. —, $\frac{1}{3}$ Flacon fl. 3.50. delătură tôte umflăturile și depunerile de grăsimi fără să vatemă părului. Întărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tôte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din cauza fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturii picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvânt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter, pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a se folosi la tôte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$\frac{1}{2}$ Cutie cu fl. 2. $\frac{1}{3}$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 săptămâni. (boală învechită).

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpêta vr'odată durere de dinți ori fi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Să se cêră pretutinde-ne apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pôte căpêta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiu** la farmacia „**Vulturul**“ C. Müller, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cîsnădiei 59. [33] 19—

Anuarul I

al

„Reuniunii sodalilor români din Sibiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vânzare cu prețul 1.20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidieceasane.

Krachul cel mare.

New-York și Londra n'au cruțat nici continentul european fiind necesită o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forțelor de lucru. Eu sunt mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori și cui următoarele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de fl. 6.60 și anume:

- 6 bucăți **cuțite fôrte fine** cu tăiș englez,
- 6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
- 6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
- 12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
- 1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
- 1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
- 6 bucăți **tase Victoria** englezesci,
- 2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
- 1 bucată **sitiță** pentru teă,
- 1 bucată **preserătoare** pentru zahăr pisat fină,
- 42 bucăți la oaltă** numai fl. 6.60.

Tôte aceste 42 obiecte au costat mai nainte fl. 40 și se pot obține acum cu prețul minimal de fl. 6.60. Argintul-patent american este un metal fôrte alb, care își păstrează colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se și garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin această publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora căroră nu le convine marfa, și nimenea n'ar trebui să lase a treece această ocașiune favorabilă, fără a-și procura această garnitură pompôsă, care se potrivește mai ales ca

present escelent de crăciun și anul nou

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la

[210] 6—10

A. HIRSCHBERG,

casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei.
Praf de curățit 10 cr. Veritabil numai cele provézute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Extras din epistolele de recunoștință.

Sunt fôrte mulțumit cu garnitura Dtale și mă rog pentru o nouă expedițiune.
Lubaczow, Galiția.

Babie, căpitan.

Am primit expedițiă și sunt fôrte mulțumită, Vê mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluș.

Exelența Baronesă Bánffy.

Am primit expedițiă și sunt fôrte mulțumită cu ea.

Gaad, Ungaria, 1 Septembrie 1890.

Contesa C. Chotek-Gudenns.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestare număróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Să se ceară numai preparate de ale lui Hotter și să nu se primescă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váci körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utca 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal să prestece cele mai mari strapații și fugi, să înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Să mai folosește cu succes uimitor la tôte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu această prosperarea porcilor, fôrte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II esto de a să întrebuița la urdinare.

Mijloc în contra Coliceii alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot felul de colică și contra opririi udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 62—104

„De necrezut“.

Vine și „Biserica și Școala“ din Arad, cu un aparat de percepte morale, ca să divulge în Nr. 46—1900, ce a publicat sub titlul de sus „Fôia diecesană“ în Nr. 45—1900, și căreia noi i-am reflectat în Nr. 125, al ziarului nostru.

Trebue deci să mai revenim și noi odată, nu însă pentru-ca să discutăm cu numita fôie, ci pentru-ca să arătăm încă o eror, *erore nescusabilă a Onoratei Redacțiuni dela „Fôia diecesană“.*

Relativ la opul Părintelui archimandrit și vicariu archiepp. Dr. Il. Pușcariu: *Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania*, dl Dr. V. Bologa a zis într-alea — în stil figurat, precum se putea la acea ocazie de serbare — și următoarele:

„Simțiam, că ne aflăm la piciorle anui munte înalt, dar' erau bătătorile cărările și nu ne puteam ridica pe înălțimile lui, ca să-i putem aprea frumseța și bogăția comorilor ascunse într'insul. Ilustritatea Văstră aveți meritul a fi deschis potecul, *prin care dat ne este și nouă generațiilor mai tinere a privi în întreaga sa splendore pe fericitul bărbat Andreiu Baron de Șaguna*, marele regenerat al bisericii noastre.“ (Vezi Telegr. rom. Nr. 118—1900).

Și bine să ne însemnăm, că pe când făcuse dl Bologa această apreaie, *critica publică* se pronunțase deja deplin favorabil asupra opului. (Vezi „*Noua revistă română*“ din București, Nr. 19—1900, și „*Fôia pedagogică*“ din Sibiu, Nr. 10—1900. — Pôte, că „Trib. Pop.“ din Arad va zice, că și acestea fac lingușire!?)

Va să zica nu mai putea fi vorba aci numai de o impresie individuală. Și cu toate acestea, On. Red. dela „*Fôia diecesană*“ se turbură și, ca să creeze motive pentru aparență, *intervertăză* cuvintele dlui Bologa, eață cum;

„Pentru de a felicita de ziua onomastică pe Prea Cuvioșia Sa Domnul Archimandrit Ilarion Pușcariu din Sibiu, se prezintă Prea Cuvioșiei Sale învătăorii adunați la Sibiu în conferință și domnul profesor Dr. Bologa rostesc cuvinte de felicitare Prea Cuvioșiei Sale și făcând amintire de opul „*Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania*“, edat de Prea Cuvioșia Sa în anul curent 1900, îi zice, că Prea Cuvioșia Sa are „*meritul a fi deschis potecul, prin care dat este generațiilor mai tinere a privi în întreaga sa splendore pe fericitul bărbat Andreiu Baron de Șaguna*, marele regenerat al bisericii noastre.“ (Vezi „*Fôia diecesană*“, Nr. 45—1900, pag. 4).

Adecă din cuvintele dlui Bologa nu se elimină decât trei, anume în loc de: „*prin care dat ne este și nouă generațiilor mai tinere a privi în întreaga sa splendore pe fericitul bărbat*“ etc., se zice: „*prin care dat este generațiilor mai tinere a privi în întreaga sa splendore pe fericitul bărbat*“ etc.

Evident, că în cuvintele dlui Bologa se vorbesce numai de generațiile mai tinere — nu și de cele mai vechi — cari vor trebui să cetască, fără îndoială, tot ce a apărut cu privire la Șaguna, dacă e vorbă să-l cunoască în întreaga sa splendore. Ear în șirul acelor produse, opul dlui vicariu ca cel mai nou, ocupă un loc de onor, precum ne-a spus-o și critica publică. Pentru-că obiectul, ce-l tractăză — reînființarea metropoliei noastre — îl pune în deplină lumină, în special prin documentele grăitoare, ce publică. Și să nu uităm, că acest fapt e unul din cele mai cardinale, ce a săvârșit Șaguna.

„*Foia diecesană*“, în loc să fi luat acestea spre știre, se irită și dinadins trunchiază textul dlui Bologa, pentru-ca să-și pôta face următorea deducție smulsă ca de pâr:

„Va-se zică, până la apariția acestui op eram în întunec, nu cunoseam în splendorea sa pe marele nos-

tru metropolit; scrierile apărute până aci sunt necunoscute, sau de nici o valoare, ne-au lăsat în întunec“ etc.

Asemenea deducție, numai o fantăsie nedisciplinabilă pôte să facă din cuvintele dlui Bologa, rostite la amintita ocazie. Remânând însă pe lângă cuvintele sale, nimeni nu va puté găsi într-insele nici cea mai mică alusiune, decum apostrofarea, la cunoscut pe marele nostru metropolit, sau scrierile apărute, etc... deși astăzi, *post-tot discrimina rerum*, s-ar puté face și unele observări juste generației mai vechi, că, cu toate-că a cunoscut pe marele metropolit, în unele privințe nu l-a știut aporet. Acésta însă nu cade în sarcina noastră să o ilustrăm din acest incident.

Am voit numai să arătăm, ad aculos, că On. Red. dela „*Fôia diecesană*“ reproduce fals, mutilăză înadins cuvintele din cestinne, pentru-ca să-și pôta clădi deducțiile eronate, *ce nimeni și nimărui nu le-a imputat.*

Dar' prin atare intervertire de cuvinte On. Red. dela „*F. d.*“ își pôte meșteșugî, dacă așa dorește, și o sentință de mörte din cel mai nevinovat text! Unde am ajunge însă cu asemenea metod!...

Adevărat: de necrezut! Vorba Românuțului: omul tot învătă și tot mörte neînvățat.

Cum va rămâne acum „*Biserica și Școala*“ din Arad „*cu petrecerea pe calea dreptății și cinstei în această lume*“, perceptul moral, ce-și accentuăză din acest incident, — să judece lumea!

Procesul crimelor bulgăresci.

(Fine.)

Cătră Dimitroff: Ți-a dat doi lei Alexoff pentru-ca să repari revolverul?

— Mi-a dat mai înainte pentru mănecare.

Cătră Alexoff Ți-a spus ceva de ascuns Dimitroff?

— Da, mi-a spus să-l ascund la mine, dar' eu i-am spus că la mine n'are loc. El mi-a zis atunci că se va ascunde la consulatul rusesc.

Președintele: Consulatul l-ar fi dat imediat pe mâna poliției.

Dl procuror general: Ce ți-a spus Iconomoff de bombă?

Mi-a spus că ar arunca în aer cu o bombă duba Văcăreștilor, spre a ucide pe Trifanoff, dar' că e milă de gardian.

La o altă într-oare a lui Alexoff, Alexoff răspunde că Iconomoff i-a dat „doctoria“ (otrava) din partea căpitanilor Popoff și Troleff, vărul său.

Dl procuror general: Iți era frică de „toporul lui Sarafoff“?

— Da, mi-era frică. Știam că el ordonă crime.

Președintele: Ți-a spus Troleff că un căpitan din armata bulgară a venit din București spre a duce pe Fitowski, ca să fie ucis la Rusciuk?

— Da, mi-a spus. Mi-se pare de căpitanul Popoff.

— Dar' de locotenentul Stoianoff și căpitanul Protogheroff știi că au fost în București spre a cumpăra arme?

— Nu știu.

— Ai auzit că era vorba să se omóre și bulgarul Stoiloff?

— Da, am auzit.

— Te-a întrebat cine-va într'o sëră de adresa lui Mihăileanu?

— Da, m'a întrebat Stoian.

— Era, să nu te amintesc?

— Da, Ialomiteanu și Zamfirescu, cari mi-au spus mai înainte adresa lui Mihăileanu.

Președintele cetește o scrisore a lui Stoiloff către Spiru Alexoff, din care reiese că Alexoff umbla după femeia lui și că încercase să facă cu mititel secret din Sofia și să îl fusese la Sofia și vorbise deja cu Cova-

ceff în privința încercărilor lui Alexoff de a-l condamna comitetul la mörte. Dintr'o altă scrisore a căpitanului Troleff către Iconomoff se vede că comitetul hotărise mörtea lui Stoiloff și că Covaceff găsise și omul.

Apărătorul lui Trifanoff: În vre-un discurs al lui Trifanoff a vorbit el de vre-o crimă?

— Nu.

— Iașar ținea și el discursuri cu Trifanoff?

— Ținea în aceeași ordine de idei.

— Spiru Alexoff făcea parte de 13 ani dintr'un sub-comitet macedonean din Rusciuk?

Trifanoff: Da.

Cătră Alexoff: Știi că autoritățile bulgărești proteg comitetele macedonene?

— Nu știu.

Ședința se suspendă la orele 3 fără 10 minute.

Interogatoriul lui Achim Peteff.

La redeschiderea ședinței se procede la interogatoriul lui Peteff.

Președintele: Când ai cunoscut pe Iconomoff?

— Când l'am cunoscut eu, el se dedea drept correspondent al mai multor ziare. El m'a însărcinat, spunându-mi că el este membru al comitetului din Sofia, și că banii sunt din partea comitetului. Președintele comitetului este Boris Sarafoff.

Intr'altă zi am mers la Alexoff împreună cu Iconomoff, și i-a dat un revolver, un pumnal, o cutioră și un pachetel. Iconomoff scria scrisori, pe cari le transmitea în închisore bulgarilor.

Eu nu știam ce conțin aceste scrisori.

După câteva săptămâni a venit la mine Dimitroff și mi-a spus că mörte de fôme. Eu i-am scris lui Troleff acésta. Când a plecat Dimitroff la Rusciuk, i-am dat pasportul meu, ear' când s'a întors mi-a spus că a primit ordin de la Sarafoff să ucidă pe Mihăileanu și pe bulgarul Gheorghieff.

Președintele (cătră Dimitroff): Auți ce spune Peteff?

Dimitroff: după o reculegere: Sarafoff mi-a ordonat, ear' nu și Covaceff. (După câte-va momente): Nimeni nu mi-a ordonat (Mișcare în sală).

Peteff: Regret că Dimitroff nu vrea să spună adevărul.

— Ai primit din temniță două scrisori. Pe una unde ai trimis-o?

— I-am dat'o lui Dimitroff pentru Troleff.

— Ai știut că Dimitroff merge la Sofia pentru a lua ordin?

— N'am știut.

— Dimitroff a mărturisit că d-ta știi despre asasinarea lui Mihăileanu. Ce i-ai spus? I-ai spus cuvinte disprețuitoare că el e netrebnie pentru asta?

— I-am spus că să lase el pe altcineva să facă asta.

— Ce ți-a spus Dimitroff după ce s'a întors de la Sofia?

— Când s'a întors m'a găsit într'o cărcimă și mi-a spus că a fost la comitet.

Acolo a întrebat pe Covaceff de Sarafoff. Lui Covaceff i-a spus Dimitroff că el este acela care a purtat corespondența cu cei din Văcărești. S'a spus lui Sarafoff că el voese să omóre pe Mihăileanu. Sarafoff i-a ținut un discurs înflăcărat pentru acésta. Dimitroff i-a cerut un pumnal și un revolver, dar' Sarafoff i-a răspuns că e mai bine să-l omóre cu toporul.

Séra a mers într'o berărie unde o persónă i-a dat 50 de lei.

Se continue interogatoriul lui Peteff.

Președintele: A adus Dimitroff vre-o scrisore de la Sofia?

Da. A adus; era șifrată, ca și semnătura.

— A doua zi după crimă ai cerut bani lui Alexoff pentru-ca să poți fugi?

— Da, căci îmi era témă. Cum m'am dus la Alexoff el mi-a spus despre comiterea crimei și mi-a zis: „Veți ce ai făcut Dimitroff? banii mei au fost cu noroc“.

— Nu ți-a vorbit și de d-na Velicu?

— Da, ca să mă duc să-i cer parale.

Alexoff tăgăduiesce, spunând lui Peteff că minte, din cauză că a fost bătut.

— Peteff, ai fost bătut?

— Nu, n'am fost bătut.

— Că era să fie otrăvit Trifanoff știi?

— Da, ca să i-se dea otravă într'un ou, în închisore.

Dl jurat Dr. Babeș: Peteff, tot ce a făcut Alexoff de frică a făcut?

— Nu, convingerea mea este că el voia să fie măcelar, fără ca să se păteze cu sânge.

— Alexoff tăgăduiesce, cum spunând că n'a vădit pe Sarafoff. Nu care cumva ți-a spus ce a vădit la comitet la Sofia?

— Mi-a spus, că odaia lui Sarafoff este bine mobilată și că are arme pe pereți.

Dl primprocuror Miclescu: Ai auzit la Troleff în casă pentru-ce a fost omorit Fitowski?

— Nu, n'am auzit.

La o întrebare a apărătorului lui Spiru Alexoff, Peteff spune, că a auzit dela Iconomoff că Alexoff se opune la otrăvirea lui Trifanoff.

— Aveai frică de Iconomoff?

— Da; însă numai când am vădit, că vrea să otrăviescă pe Trifanoff chiar în închisore.

— De ce voiai, după comiterea crimei să fugi în Bulgaria? Nu-ți era frică?

— Nu, căci credeam că e crimă politică.

Cătră Boicu Ilieff: (Prin interpret) Recunosci că ai primit ordin dela Sarafoff pentru a ucide pe Fitowski.

— Da.

— Ai fost în camera lui? ai observat-o?

— Da, am fost, dar' n'am băgat de sémă.

Interogatoriul lui Bogdanoff.

Curtea procede apoi la interogatoriul lui Nicola Bogdanoff, implicat în complotul contra M. S. Regelui.

Președintele: În séra de 10 Decembre anul trecut ai vădit pe Sarafoff la hotel Unirea?

— Să spun cum l-am vădit pentru prima-oră pe Sarafoff. În ziua de 9 Decembre vine la mine un domn. În văzuală mea din calea Ducești. Eu tocmai veneam de la brutăria din față, de unde cerusem puțin foc; vădend pe la spate pe acel domn, mi-s'a părut că el este dl Zamfirescu, care are fabrică de săpun și i-am zis: „ce poftesci dle Zamfirescu?“ Sarafoff intră în prăvălie și spunându-mi dacă nu-l cunoști, îmi zice că el este Boris Sarafoff, președintele comitetului macedonean. Imi spune apoi complimente de la ruda mea căpitanul Troleff din Rusciuk. După ce a stat nițel la mine, a plecat spunându-mi, ca a doua zi să merg séra la hotel Unirea, spindu-mi numele hotelului pe bulgăresce.

— Ai fost la hotel Unirea?

— Da, am fost. Acolo mai erau Pop-Arsoff, Marcu Bosniacoff și Trifanoff. Acolo pe masă am vădit nescie bani, cu cari Trifanoff trebuia să cumpere chei false, pentru-ca Bosniacoff să spargă casa de bani a vărului său Stefanoff, de lângă hotel Avram.

Trifanoff spindu-i lui Sarafoff că nu sunt de ajuns bani, Sarafoff i-a băgat în buzunar, a schimbat o hârtie de 100 lei și i-a dat 80 de lei, de și Trifanoff spunea mai pe urmă că i-a dat o sumă mai mică.

După acésta Sarafoff a scos revolverul și cuțitul, le-a făcut în formă de cruce și ne-a cerut jurământ. Eu i-am spus că eu unt schiop, că nu știu românesce și că mă duc în Bulgaria, dar' el tot mi-a luat jurământ.

Pe urmă Trifanoff a spus să mergem acasă și am plecat.

Dl președinte: Nu-ți aduci aminte, ca Sarafoff să fi spus că trebuie făcut ceva mare, ceva splendid, care să cutremure Peninsula Balcanică?

— Nu.

— N'ai auzit despre asasinarea M. S. Regelui?

— N'am auzit nimic.

— N'ai spus tu judecătoria de instrucție că ai asistat la convorbirea lui Sarafoff cu cei-alți în acésta privință?

— La instrucție am fost bătut și torturat.

— După ce ți-a isprăvit interogatoriul la instrucție, nu ai mai fost ascultat si de o altă persónă?

— Ba da.

— Nu te-am întrebat eu? te-am bătut, te-am ocărțit, te-am torturat?

— Nu.

Președintele cetesce din dosar întrebarea ce i-a pus-o la interogatoriul general și răspunsul lui Bogdanoff. Întrebarea a fost dacă el cunoștea faptul că în seara de 10 Decembrie anul trecut s'a luat la hotel *Unirea*, din strada Covaci, hotărârea de a se asasina Regele României. Bogdanoff a declarat că da și că Sarafoff a luat această hotărâre mai fiind de față Anghel Pop-Arsoff, Marcu Bosniacoff și Trifanoff. Causa, spunea acusatul, e că ei Bulgarii cred pe M. S. Regele dușman al lor și că în cazul când armata bulgară ar intra în Turcia, Regele României ar trece cu armata în Bulgaria și le-ar sdrobi planurile. Bogdanoff a mai spus președintelui Curței cu juri că el, cu Pop-Arsoff și Bosniacoff au așteptat pe M. S. Regele în seara de 18 Decembrie pe cheiul Dâmboviței, fiind informați că va trece pe acolo, spre a-l asasina. Unul din ei avea un pumnal, ear' altul un revolver, și Bogdanoff se ținea după ei, ea, după comiterea regicidului, să-i ducă la el, să-i îmbrace în nise haine de fainari și să plece în Bulgaria.

Când ți-am spus eu cum unul ca tine se omore pe Regele României, tu mi-ai răspuns că ai fi făcut acesta pentru trei puncte.

— La 2 Ianuarie ai fost la Troleff la Rusciuk?

— Am fost, după ce Trifanoff eșise de la el din curte.

Confruntări

Președintele către *Karambuleff*: Când ai vorbit cu Bogdanoff despre secretul cel mare?

— Înaintea Crăciunului cu câteva zile.

— Istorisește faptul.

— Intr'o zi mergeam prin Calea Rahovei. Trecând apoi prin Calea Dudești, pe dinaintea prăvăliei lui Bogdanoff, acesta m'a oprit fiind prieten din copilărie și fiind amândoi din acel oraș. Ne-am salutat după obicei, după care întrând în vorbă, Bogdanoff mi-a spus că a fost Sarafoff prin București, că a înființat un comitet secret și că a luat hotărârea să se asasineze Regele României. El mi-a mai adăugat că cu acesta sunt însărcinați el, Pop-Arsoff și Bosniacoff.

— Spune-i acestea pe bulgărește lui Bogdanoff.

Bogdanoff tăgăduiește toate acestea cu mare încăpăținare.

Karambuleff: Am mai auzit când a spus acestea și procurorului general, primului procuror și judecătorului de instrucție.

Bogdanoff: M'a bătut.

Dl jude-instructor Florescu protestă și apelaază pentru acesta la *d. Durma*, apărătorul lui Bogdanoff, căruia acesta i-a spus că l-a bătut interpretul, lucru de asemenea absolut neexact.

Dl Durma: Eu l-am întrebat pe Bogdanoff dacă l-a bătut cineva și el mi-a spus că nu, numai interpretul.

Către *Karambuleff*: Ați fost torturați?

— Nu, n'am văzut nimic. Tortura morală pentru noi era numai interogatoriul. (Aplauze în sală).

Karambuleff continuă cu declarațiunile, spunând că în aceeași zi când a aflat de complotul contra M. S. Regelui, de la Bogdanoff a trecut prin Calea Rahovei și a intrat într'o cafea, unde era Bosniacoff.

Bosniacoff i-a spus și el toate câte i-le-a spus Bogdanoff despre hotărârea lui Sarafoff de a omori pe Suveranul nostru și însărcinarea ce li-a dat-o: lui Bogdanoff, Pop-Arsoff și lui. Marcu Bosniacoff a mai adăugat că el revendică onoarea de a omori pe Regele României.

— Ți-a spus Bosniacoff cu ce armă trebuia omorât Regele României?

— Nu mi-a spus de armă, dar' mi-a repetat că el trebuia să-l asasineze.

Bogdanoff tăgăduiește totul.

Președintele către *Nicola Miteff*: Când erai în celulă la Văcărești, n'a trecut pe lângă tine Pop-Arsoff; ce ți-a spus?

Miteff: Mai erau și alți condamnați și Pop-Arsoff mi-a spus că se teme, ca nu cumva Trifanoff să divulge secretul pentru omorirea Regelui României.

— Ce condamnați mai erau?

— Erau *Karambuleff* și *Traicu Sfetcoff* și la toți li-a spus lucrul acesta.

Președintele către *Trifanoff*: Spune ce știi despre hotărârea luată la 10 Decembrie, de a se omori Regele României?

Trifanoff repetă, foarte emoționat, declarațiunile pe cari le-a făcut la interogatoriul său asupra hotărârei luate de Sarafoff la 10 Decembrie trecut, de a se asasina M. S. Regele.

— În scrisoarea unde se vorbește de „principalul scop“ ce înseamnă asta?

— Marcu Bosniacoff mi-a spus că prin „principalul scop“ se înțelege omorirea Regelui României.

— La 2 Ianuarie, anul acesta, s'a deschis vorba la căpitanul Troleff, la Rusciuk, că Regele va trebui să fie omorât cu bomba?

— Mă aflam între orele 2 și 3 după amiază în cancelaria lui Troleff, care m'a întrebat dacă Sarafoff când a fost la București, mi-a comunicat despre o chestie mare. Eu i-am spus că da, am auzit de hotărârea de a se ucide Regele României. Troleff mi-a zis că comitetul a schimbat hotărârea asupra modului cum să fie ucis Regele Carol. Nu va fi ucis nici cu puțul, nici cu revolverul, ci cu bomba, căci e mai sigur; bomba să o arunce Nicola Bogdanoff. Bogdanoff era și el la Troleff, dar' sta tocmai lângă ușă.

— Dat-au Bogdanoff și Bosniacoff informațiuni asupra obiceiului Regelui nostru?

— Da, adăugând că este foarte ușor de omorât.

La o altă întrebare *Trifanoff* răspunde că a spus totul asupra acestui complot la poliție, imediat ce a fost arestat, încă din Februarie.

Dl avocat al părții civile: Bogdanoff, cum îți explici că Sarafoff, el, un om mare și puternic în Bulgaria, a venit la tine acasă să-ți facă vizită, tratându-te ca pe un egal?

— Mi-a adus complimente de la rude. (Risete).

Ședința se suspendă.

La redeschidere sunt orele 6.

Președintele arată depozitiile făcute de Bogdanoff la instrucție asupra complotului mărturisind totul, adăugând că la 18 Decembrie au și așteptat pe Rege pe cheiul Dâmboviței împreună cu Bosniacoff și Pop-Arsoff. Se adresează apoi lui *Bogdanoff*:

— Știi că Sarafoff a ordonat spargerii?

— Știu că a lăsat bani spre a se cumpăra chei false, cu cari Bosniacoff se spargă la Ștefanoff, lângă hotel Avram, și Pop-Arsoff la Marcu brutaru și d-na Velicu.

Martorii.

Curtea procedează apoi la ascultarea martorilor.

Cel dintâiu este ascultat *Al. Stefanoff*, cărciumarul de lângă *Hotel Avram*. Declară că în toamna trecută au venit la el *Gherasimoff* și *Carceff*, cari i-au spus să pregătească 5000 de lei pentru comitetul macedonean, căci altfel va fi rău de el. El spunându-le că n'are bani, acestia i-au spus să aibă gata în ori ce moment 1000 de lei, spre a-i preda aceluia care îi va aduce chitanță de la comitetul macedonean.

După vre-o săptămână vine la mine un altul, pe la orele 10 seara, care mă întreabă dacă îl cunosc și mi-a dat o carte de vizită, spunându-mi că vine a doua-zi. Tocmai a doua-zi m'am uitat la cartea de vizită, pe care era scris „Boris Sarafoff, președintele comitetului macedonean“. A doua-zi el n'a mai venit la mine.

După omorul lui Fitowski m'a chemat la poliție și mi-a spus să mă feresc că sunt condamnat la moarte de comitetul din Sofia. După câteva zile am căpătat voie de la dl prefect de poliție să scriu la Sofia, la un văr al meu, spre a întreba la comitet pentru ce m'a condamnat. El mi-a răspuns pentru-că n'am dat bani. Nu 'și aduc aminte cum era figura lui Sarafoff.

După ce se ascultă martorul *G. Papadopol*, antreprenorul hotelului *Macedonia*, care depune că a doua zi după ce au fost în hoteli *Boiceff*, *Miteff* și *Karambuleff* a găsit printre saltele o codă de topor, se ascultă martora *Marița Georgescu*, proprietărea lui *Peteff*. Ea declară că Dimitroff a venit de mai multe-ori la *Peteff*, dându-se student.

Președintele: Ai asistat vr'o dată la vre-o conversație într'aceștia?

— N'am asistat, dar n'am văzut un băiat mai tăcut, mai liniștit de cum era *Peteff*.

Dl procuror general: Când ai fost la cabinet, ai auzit pe Dimitroff zicând că a fost îndemnat de *Peteff*?

— *Martora*: Dimitroff spune că *Peteff* zicea să omore cu topor, nu cu revolver.

— Cum arăta Dimitroff, arăta a fi abătut?

— Foarte frans.

Se ascultă *sergentul Zernescu George* care era postat prin împrejurimea locului unde a fost omorât Ștefan Mihăileanu. El este acela care a căutat și a găsit pe Dimitroff culeat într'o clădire, după ce comisese omorul.

— L'ai bătut?

— Nu.

Președintele: Să se știe că nici criminalii nu se bat pe la noi.

Se introduce *sergentul adjutant Tudor Constantin*, cel care a anunțat secția și poliția de crima comisă. Martorul zice că dînsul și cu sergentul a făcut cercetări în acea clădire, unde au dat de Dimitroff.

Se introduce *martorul Haralambie Doneschii*, tîmplar. El zice că n'a cunoscut pe Dimitroff, ci pe Bosniacoff încă de la școala din Orhidra. Bosniacoff a recomandat pe Dimitroff, ca să-i facă ce o cere. Dimitroff i-a dat să-i facă o codă de topor. I-a dat numai modelul. Dimitroff a zis că vrea să omore pe un *Cuțovlah*, și martorul s'a speriat de vorba asta.

Dl prim-procuror cere, ca în virtutea puterii discreționare să se cheme G. Fitowski, tatăl lui Fitowski și martorii *I. Brătescu*, *Zamfirescu* și *Ialomiteanu*.

Dl Valerian cere să se cheme d. general *Algiu* spre a declara că Trifanoff a descoperit complotul contra Regelui a doua zi de la arestarea lui.

Dl Camil Demetrescu: trebuie să se cheme martorul *Tapancu*.

Dl președinte decide chemarea acestor martori pentru azi Sâmbătă, ridicând ședința la orele 7.

(4 Novembre).

Se introduce brutarul *Tabanoff* cerut ca informator de apărătorul lui *Alexoff*.

Președintele: Ce știi despre relațiunile dintre *Alexoff* și *Iconomoff*?

Martorul răspunde că într'o zi *Iconomoff* i-a dat o scrisoare ca să o ducă lui *Carambuleff* la Văcărești. Tăgăduiește că ar fi scris o scrisoare lui *Alexoff* prin care îi cere 60 de lei pentru directorul închisorii Văcărești. Spune că în pasajul *Vilacros* într'o seară *Iconomoff*, pe care el îl cunoscuse sub numele de *Popoff*, l'a amenințat că-l împușcă.

Se introduce *dl Ion Brătescu*, avocat, chemat tot ca martor.

D-sa declară că la vre-o trei zile după omorul lui Mihăilean a fost la cabinetul d-lui jude-instructor *Florescu* și a vedut pe *Dimitroff*. Acesta a spus judecătorului că el, învățat de unul *Iconomoff*, a mers la Sarafoff, spre a-i cere voie să omore pe mai mulți inși, între cari și pe Mihăileanu. La Sarafoff s'a dus cu o recomandăție de la Troleff, pentru a avea încredere în el. Sarafoff i-a spus să omore pe Mihăileanu cu secura, căci nu se face sgomot și poți mai ușor să scapi. Pe urmă Sarafoff l'a sărutat în gură. Apoi Dimitroff a spus cum a făcut crima. În urmă Dimitroff a declarat că era să omore și pe *dl Take Ionescu*.

— Nu era cumva bătut torturat?

— Nu, judecătorul îl ținea frumos și el spunea cum s'a întemplat crima și cine l'a îndemnat să facă acesta.

Președintele către *Dimitroff*: Dimitroff, iată un om bătrân, un membru al Parlamentului, care a asistat la mărturisirile tale! Tot mai tăgăduiesci?

Dimitroff negă, apoi se încurcă în răspunsuri.

Se introduce studentul *Zamfirescu*, care spune că *Alexoff* l'a întrebat despre locuința lui Mihăileanu și el i-a spus unde stă.

Martorul *Puiu Alexandrescu* declară că Trifanoff i-a spus imediat cu inima deschisă că comitetul din Sofia a hotărât să arunce o bombă la palat, una la Senat și una la Camera. Trifanoff a spus singur toate acestea.

Se introduce *George Fitowski*, fratele ucisului.

Dl Președinte: Cum te numești?

— *George Fitowski*.

— Ce profesie ai?

— Tîmplar și acordor.

— Cunoști pe acușati?

— Cunosce pe toți.

— Ce relații existau între fratele d-tale și căpitanul Popoff?

— Iși făceau visite dese.

Pentru ce motiv a venit fratele d-tale la București?

— După crimă m'am dus la Rusciuk și l-am întrebat pe căpitanul Popoff despre fratele meu. Căpitanul Popoff a spus că fratele meu era bolnav și i-a dat dânsul 400 de lei să vie în București ca să se caute.

După acesta a venit și căpitanul Popoff la București și a luat pe fratele meu și au venit până la Giurgiu.

— Știi d-ta că *Fitowski* ar fi venit în țara românească să cumpere niște arme?

— Da, despre acest lucru am auzit pe nevasta fratelui meu, *Polixenia Fitowski*, căreia se spusese acest lucru de căpitanul Popoff.

— Știi d-ta de vr'o declarație ce a fost pusă să iscalească soția lui *Fitowski*, cum că n'ar mai avea nici o reclamație?

— Da, după crimă, a venit la *Polixenia Fitowski Dumitru Iconomoff* și i-a spus să iscalească o declarație prin care să recunoscă că bărbatul ei este spion turc. A fost amenințată că dacă nu va semna acea declarație, atunci ea și fratele ei vor fi omorîți, ear' dacă o va semna atunci vor fi bine plătiți. Dînsa a semnat declarația, care a fost publicată apoi în *Monitorul oficial bulgar*. (Mare senzație).

Iată textul acelei declarații:

Sub-semnata, *Polixeny Anghelova* din naștere, ear' după bărbat *Fitowsky*, născută în orașul *Nicopole*, cu conștiința curată și liniștită, fac această mărturisire prin care declar:

1. Că în tot timpul vieții mele conjugale cu *Chiril Fitowsky*, acest din urmă în toate privințele a fost un stricat.

2. Că el nu a cruțat cinstea și interesele atât ale familiei sale cât și ale societății în care trăia, și principal, nici ale patriei; așa că în cele din urmă a devenit trădătorul patriei bulgare și spionul turcesc. Cu aceste fapte ale sale el a făcut mare rău unui mare număr de familii macedonene, pe părinții și pe frații cărora i-a tradat fără vină.

3. Că există documente, cari pe deplin dovedesc și constată faptul aventurilor lui de spion, practicate în tota viața lui, și deosebit pe când era la Constantinopol, pe cari eu toate le cunosc, dar' nu le puteam destăinui nimănui, din cauza fricii ce aveam de bărbatul meu; azi eu blestem soarta mea cea rea, care m'a nenorocit din cauza lui ca pe lângă el să port și eu rușinea infamiei.

De aceea, rugând pe Dumnezeu, ca să ierte păcatele lui, mă lapad onoarea de a purta pe viitor numele lui, nedorind-o.

6 Mai 1900, Șistov.

P. Angelova (fosta Fitowsky)

Urmăză apoi atestările notarului tribunului din Rusciuk și a ministerului de justiție, prin cari se certifică autenticitatea iscăliturii.

Dl președinte (către *George Fitowsky*):

— De ce ai fugit d-ta din Bulgaria?

— De frica persecuțiilor. După uciderea fratelui meu, eu m'am esprimat că am să răsbun moartea lui și de atunci am fost mereu urmărit. În cele din urmă am fost arestat, mi-s'au făcut perchișiuni, mi-s'au stricat secelele. Când am reclamat procurorului și șefului poliției din Rusciuk, acestia mi-au răspuns că nu pot să-mi facă nimic, de ore-ce comitetul este mai puternic. Atunci am căutat să fug, ca să scap.

Un apărător: Pe ce motiv ai fost arestat?

— Nici un motiv; comitetul a dat ordin poliției.

Președintele: Informatorul de sigur exagerază; autoritățile constituite nu pot primi ordin de la comitet.

*

Urmăză richisoriile și pledoariile (în 6, 7 și 9 Novembre st. v.), după cari *Joi* (în 9 Novembre v.) seara la 10 ore s'a pronunțat apoi sentința, publicată în Nr. 127 al ziarului nostru.